

افسانه نجاتی

انتقام خدا: مسیحیان، یهودیان و مسلمانان دوباره جهان را در دست می گیرند

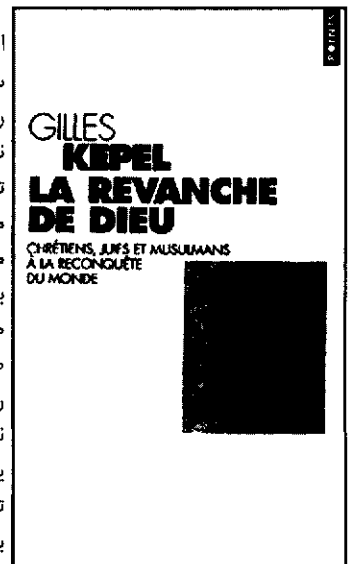
نویسنده: ژیل کیپل
ناشر: سویل
تاریخ انتشار: سپتامبر ۲۰۰۳
صفحه ۲۸۱
ISBN: ۲۰۲۰۶۱۵۲۵۸

کتاب مقدس بی پرده: اکتشافات نوین باستان شناسی

نویسندگان: اسرائیل فین کنشتاین، نل آشر سیلبرمان
ناشر: بایارد
تاریخ انتشار: آوریل ۲۰۰۲
صفحه ۴۳۱
ISBN: ۲۲۲۷۱۳۹۵۱

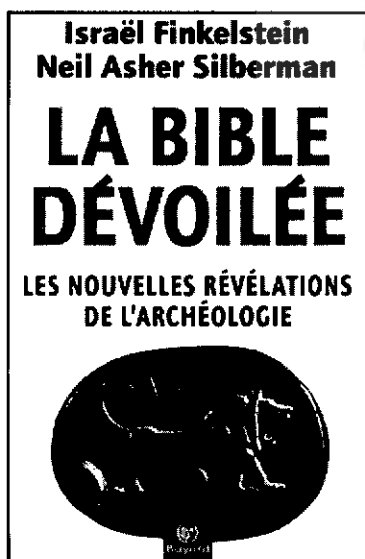
در پنجاه سال اخیر این کتاب یکی از قویترین و جسورانه ترین تألیفات در خصوص کتاب مقدس و باستان شناسی محسوب می شود. برای نخستین بار می توان با قطعیت بسیار، به این پرسش ها پاسخ داد: چراکه مؤلفان این اثر استدلال های خود را از میان تازه ترین اکتشافات مؤسسات باستان شناسی اسرائیل، اردن، مصر، لبنان و سوریه استخراج کرده اند: کی و چرا کتاب مقدس به رشته تحریر درآمده است؟ از آبابی نخستین چه می دانیم؟ از چه زمانی یکتاپرستی به منصف ظهور رسید؟ چگونه قوم بنی اسرائیل مدعی مالکیت سرزمین موعود شد؟ آیا همواره اورشلیم مرکز اسرائیل قدیم بوده است؟

از سال ۱۹۷۵، عواملی چون اضمحلال ایدئولوژی های سیاسی، از هم پاشیدگی رونق اقتصادی سستی نسوج اجتماعی موجب شد تا بار دیگر شاهد رویش مجدد جریان های مذهبی متأثر از متون مقدس باشیم. جریانهایی که از یک طرف لائیسسته هستند و از طرف دیگر مخالف نهادهای رسمی مذهبی، جریان نوزایی در مسیحیت، یهودیت و اسلام عمدتاً توسط مبارزانی جوان، با فرهنگ و مدرن هدایت می شوند. آنان امروزه به

قابلیت های نوینی دست یازیده اند که در سطوح بالا به شکل دست اندازی به قدرت ظاهر می شود و در سطوح پایین به صورت تحرک بخشیدن به مردم. البته در این میان خصومت های دیرینه فرقه ای نیز رخ نموده اند.

نویسنده ترجیح می دهد به این قبیل قضاوت های بسیار ساده از طریق تحقیقی میدانی در اروپا، امریکا و خاورمیانه پاسخ دهد و به درک این پدیده جهانی کمک کند. این کتاب به ۱۷ زبان زنده دنیا ترجمه شده است.

دایره‌المعارف ادبی کتاب مقدس:

قرائت‌های نوین . تفاسیر تازه

نویسنده: فرانک کمد و روبرت آلتر

مترجم: پیر امانوئل

ناشر: بایارد

تاریخ انتشار: سپتامبر ۲۰۰۳

صفحه ۸۲۶

ISBN: ۲۲۲۷۴۷۱۱x

پانزده سال پیش از این، دو تن از اساتید برجسته ادبیات یعنی روبرت آلتر از دانشگاه کالیفرنیا و فرانک کمد از دانشگاه کمبریج انگلستان بر آن شدند که شماری از بهترین متخصصان ادبیات کتاب مقدس را از دو سوی اقیانوس اطلس فراخوانند تا دایره‌المعارفی در زمینه کتاب مقدس به رشته تحریر درآورند؛ دایره‌المعارفی که در زمینه قرائت و فهم متون مقدس منشأ تحولی گردد. از آن مقطع به بعد دیگر کتاب مقدس به شکل متعارف مورد مطالعه قرار نگرفت و این امر در امریکا به نوبه خود به مثابه رخدادی مبارک محسوب شد و لذا این کتاب به زبانهای بسیاری برگردانده شد. این دایره‌المعارف، به متون مقدس عنای منحصربه‌فرد ادبی‌شان را باز می‌گرداند و پی بردن به ریشه این شاهکارهای ادبی را که از کتاب مقدس منشأ لایزال الهام ساخته‌اند، برای همگان میسر می‌کند. نسخه فرانسوی اثر با زبانی دقیق و کامل شده و فصلی نیز در باب تاریخ سنت‌های فرانسوی کتاب مقدس به آن الحاق شده است.

عیسی

نویسنده: فیلیپ لو گیلو

ناشر: پیگمالیون

تاریخ انتشار: مه ۲۰۰۳

صفحه ۲۶۷

ISBN: ۲۸۵۷۰۴۷۵۹۲

نویسنده این کتاب یعنی فیلیپ لو گیلو مسیحی‌ای است که هر روز با عیسی زندگی می‌کند. او را می‌بیند و صدایش را می‌شنود. چگونه؟ لو گیلو برای پاسخ دادن دو راه برمی‌گزیند: نخست آنکه زندگی مسیح را در پرتو منابع تاریخی غیرقابل انکار می‌داند و عهد عتیقی که عیسی مسیح ما را مدام به آن ارجاع می‌دهد، تشریح می‌کند و دوم اینکه ما را به عالم رابطه شخصی‌ای که با او برقرار کرده می‌کشانند تا این ماجرای شگرف را بهتر به ما بفهماند. نویسنده حتی ما را در خصوص مبهم‌ترین لحظات حیات مسیح به تفکر وامی‌دارد. وی ما را در داوروی‌های او مشارکت می‌دهد، در معنای رسالتی که به وی اعطا شد و نیز در آشوب‌های درونی و لحظات تنهایی‌اش.

Jésus

Philippe Le Guillou

Chemins d'Éternité
Collection dirigée par Olivier Guéhenne Thomas

انجیل بت پرستان . قرائتی لائیک از انجیل لوقا

نویسنده: آدن واله

ناشر: آلبن میشل

تاریخ انتشار: فوریه ۲۰۰۳

ISBN: ۲۲۲۶۱۳۶۸۲۷

دوست طیب ما، تعبیر پولس مقدس از لوقاست. لوقا تنها فرد از کاتبان چهارگانه انجیل‌هاست که ریشه در بت‌پرستی دارد، یعنی نژادی یونانی دارد و نه یهودی. سی یا چهل سال پس از عیسی، حکیم لوقا بر آن شد تا نوآینان مسیحی را که همچون خودش ریشه در بت‌پرستی داشتند آگاهی دهد. شماری از یهودیان هم از سر رقابت با او به عضویت فرقه خاخامی از اهالی جلیله درآمدند. آدن واله متن کامل این انجیل را ترجمه کرده است؛ متنی که هنوز هم به طرز شگفت‌انگیزی گویی از عالم مشرک امروز سخن می‌گوید و در این خصوص به ما شرحی عالمانه و به همان اندازه زنده عرضه می‌دارد.

در این کتاب بر نگاه بالینی طیب لوقا تأکید شده است. عیسی سخن را در جهت کنایات به کار می‌گیرد و مکالمات را در جهت هدایت و با کلماتش تمامی دردهای برآمده از شر زندگی را تیمار می‌کند و با اشاراتش زخم‌های جان را مرهم می‌گذارد، همچنان که زخم‌های جسم را. بشارتش از یک سو سرخوشی‌ای است برآمده از سعادت ازلی و از سوی دیگر نوسدارویی تلخ برای موعظه کردن نادم. آدن واله وجه کاربردی این نسخه‌ای که در آن طبیعت و ماورای طبیعت را به هم درآمیخته است، برای ما به کار می‌گیرد. حتی اگر موعد این نسخه بسر آمده باشد از آنجا که سلام و سلامت هر دو ریشه در یک کلمه دارند، این نسخه می‌تواند ما را در برابر کینه و ناشکیبایی محافظت کند.

آدن واله دارای درجه دکترا در حقوق و علم ادیان است و در دانشگاه‌های سوربن و پاریس تدریس می‌کند. نام برخی از تألیفات او عبارتند از: دین چیست؟ (۱۹۹۲) و عیسی و بودا (۱۹۹۶) و مذموم مقدس (۱۹۹۸).

Odon Vallet L'ÉVANGILE DES PAÏENS

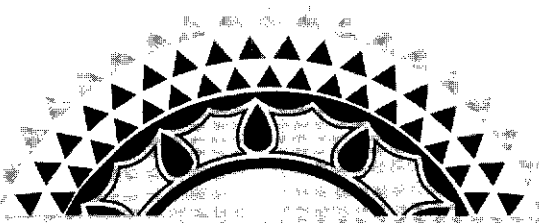
Une lecture laïque
de l'Évangile de Luc

Encyclopédie

sous la direction de
Robert Alter
Frank Kermode

nouvelles lectures | nouvelles interprétations

فراست آتش

نویسنده: ژان لویی کرسنتین

ناشر: بایارد

تاریخ انتشار: اکتبر ۲۰۰۳

صفحه ۲۰۲

ISBN: ۲۲۲۷۴۳۰۰۲

فراست آتش مشتمل بر ۶ فصل است. نخستین فصل از فصول این کتاب درباره اورپژن است و دومین بخش به نظرهای آمبروسوس قدیس و برخی نویسندگان لاتینی در خصوص آتش به منزله طلب و پیوندش با کلام اختصاص دارد. بخش سوم به آتش به منزله لطف می‌پردازد. بخش چهارم به جنبه خشونت آتش نزدیک می‌شود و مارتین لوتر محور بحث‌های این بخش قرار می‌گیرد. فصل پنجم به آتش به عنوان نماد روح القدس می‌پردازد و بالاخره در ششمین فصل آتش به عنوان نماد عشق از خلال اساطیر بررسی می‌شود.

علیرضا خدا دوست

اقتدا به مسیح (زمینه‌ای برای گفت‌وگوی عرفانی اسلام و مسیحیت)

نویسنده: توماس ا. کمپیس

ترجمه و تحقیق: سعید عدالت‌نژاد

ناشر: طرح نو

تاریخ انتشار: چاپ اول ۱۳۸۲

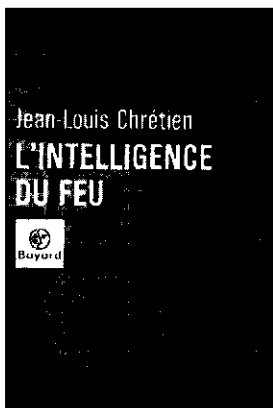
اقتدا به مسیح ترجمه‌ای است از کتاب *The Imitation of Christ* که به گفته مترجم بعد از انجیل از جمله کتابهای اخلاقی - عرفانی کلاسیک، محبوب و بااهمیت در عالم مسیحیت به شمار می‌آید و بیانگر جریان عرفانی در دوره قرون وسطی است که به تفکر مسیح محور مشهور است.

مترجم کتاب معتقد است این جریان عرفانی که بر تجربه باطنی و دوری از فلسفه یونانی و نظریه پردازی‌های متکلمان تأکید دارد با پاره‌ای از گرایش‌های

عرفانی و صوفیانه در عالم اسلام مشابهت‌های فراوانی دارد و برای اثبات این مدعا در مقدمه بیست صفحه‌ای خود ابتدا به تعریف عرفان و گرایش‌های نظری و عملی آن پرداخته و سپس این دو گرایش را در حوزه مسیحی و اسلامی دنبال می‌کند.

وی پس از مروری مختصر بر گرایش‌های عرفانی و ویژگی‌های آنها، در نهایت جایگاه این اثر را در میان گرایشها مشخص می‌کند و می‌نویسد: توماس ا. کمپیس به دلیل تعلق خاطر به عرفان عملی از تفکر آمیخته با فلسفه یونانی و هرگونه عرفان نظری رویگردان است؛ خواه این فلسفه در قالب تفکر آگوستینی باشد که تمایل فراوان به افلاطون دارد و الهیات عرفانی در این بستر شکل می‌گیرد و خواه در قالب توماس آکوئیناس باشد که اندیشه ارسطویی دارد و پدیدآورنده الهیات عقلانی است.

عدالت‌نژاد شبیه‌ترین شخصیت عرفانی در عالم اسلام به توماس ا. کمپیس را امام محمد غزالی می‌داند و علاوه بر اینکه موارد مشابهی از اندیشه‌های این دو را با استناد به کتابهای کیمیای سعادت و المنقذ من الضلال و اقتدا به مسیح نشان

می‌دهد، بی‌توجهی آنها به فلسفه و کلام و دوری از روحانیت رسمی را نیز از عوامل تشبیه آنها به هم ذکر می‌کند با این تفاوت که غزالی رویه‌ای خوف‌محور و بیشتر اخلاقی دارد اما عرفان توماس عاشقانه و مسیح‌محور است.

کتاب از چهار بخش تشکیل شده است. کتاب اول با عنوان "نصایحی در باب حیات روحانی" بیشتر شامل توصیه‌های اخلاقی است و مواردی نظیر: غلبه بر امیال، اجتناب از امیدهای واهی و غرور، احتیاط در عمل، مقاومت در برابر آزمون‌ها، اجتناب از دوری‌های عجولانه، پرهیز از زیاده‌گویی و عشق به عزلت و سکوت و مواردی از این دست در آن به چشم می‌خورد که هر سطر آن به نوعی مستند به انجیل و کتاب مقدس است.

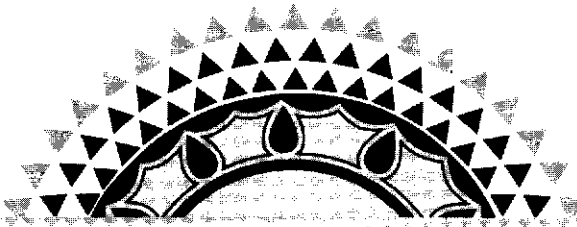
کتابهای دوم و سوم همان طور که از نامشان مشخص است "نصایحی درباره زندگی باطنی" و "در باب تسلاهی باطنی" بیشتر متوجه توصیه‌های باطنی و مبارزه با نفس و خودشناسی است که حجم عمده کتاب را هم دربرمی‌گیرد.

طهارت نفس و خلوص نیت، دوستی صمیمانه با عیسی، کوچک انگاشتن خویش در نظر خداوند، توکل بر خداوند در همه سختی‌ها، تحقیر فخرهای دنیایی، اشتیاق به حیات ابدی و مهار قلب برخی از عناوین مطالبی هستند که در این دو بخش بیان شده است و بالاخره آخرین بخش کتاب با عنوان "در باب آیین مقدس مبارک" شامل آموزه‌های عملی برای نجات آدمی است که عمده تأکید آن بر مراسم عشا ربانی است.

از جمله ویژگی‌های ترجمه عدالت‌نژاد می‌توان به این نکته اشاره کرد که تقریباً هیچ صفحه‌ای از متن دویست و بیست صفحه‌ای کتاب خالی از پانویست نیست.

هرچند که شاید پانویست‌های متعدد و بعضاً طولانی که گاهی اوقات تا نیمی از صفحه کتاب را دربر می‌گیرد خواننده را خسته کند، این فایده را نیز دارد که نشان می‌دهد متن مورد نظر به چه بخشهایی از انجیل استناد دارد و در ضمن مشابهت‌های آن را با متون مقدس اسلامی - اعم از متون دینی و عرفانی - نیز به خواننده عرضه می‌کند.

روح آیین پروتستان

نویسنده: رابرت مک آفی براون

مترجم: فریبرز مجیدی

ناشر: نگاه معاصر

سال انتشار: چاپ اول ۱۳۸۲

روح آیین پروتستان از مملود آثار مربوط به پروتستان‌ها در زبان فارسی است که اطلاعات نسبتاً جامعی از این فرقه مسیحی در اختیار خوانندگان و دین‌پژوهان قرار می‌دهد.

نویسنده کتاب درباره علل نگارش چنین کتابی موارد متعددی را برمی‌شمرد که یکی از آنها فقدان یک همتای پروتستانی در برابر کتاب روح آیین کاتولیک نوشته کارل ادم است. وی معتقد است هیچ کتابی نبوده بکوشد ایمان پروتستانی را بی‌هیچ شرم و پروایی به نحوی از درون شرح دهد و بتواند با کسانی که در بیرون ایستاده‌اند نیز ارتباط برقرار کند. وی همچنین در پیشگفتار کتاب تصریح می‌کند که این کتاب با روش تحقیق عینی، بیطرفانه و مفصلی که تحسین و تمجید از آن در پژوهش‌های دانشگاهی رواج دارد نیست و پرداختن به موضوع علاقه‌خداوند به انسانها در چنین سبک و سیاقی بیش از هر چیز دیگری غیردانشگاهی است.

کتاب از سه بخش اصلی تشکیل شده است. در نخستین بخش که عمده‌مباحث تاریخی و دایره‌المعارفی را شامل می‌شود نویسنده ضمن برطرف کردن تصورات نادرستی که از آیین پروتستان وجود دارد روند تاریخی شکل‌گیری این جنبش را بیان می‌کند. مواردی نظیر معرفی شخصیت‌های اصلاح‌طلب پیش از لوتر و افرادی که هم‌زمان لوتر به جنبش اصلاح‌طلبی پیوستند فرقه‌ها و کلیساهای پروتستانی از جمله مواردی هستند که در این بخش به آنها اشاره شده است. نویسنده در اواخر این بخش در یک جمع‌بندی روح آیین پروتستان را این‌چنین معرفی می‌کند: "آیین پروتستان در بهترین موقعیت خود مایل است به فعالیت اصلاح‌گرانه خدا گردن نهد و تا زمانی که بر

مسیح ارج نهاده شود به هیچ چیز دیگری اهمیت ندهد. ... روح آیین پروتستان مستلزم اشتیاق به زیستن در عرصه خطر است نه فقط به این دلیل که مطالبه امنیت برای آدمی نوعی انکار خدا است. بل به این دلیل که هر گاه امنیت آدمی از بین رود خدا می‌تواند وارد صحنه شود." و درباره نگرش پروتستان‌ها به کلیسا می‌نویسد: "آیین پروتستان تصدیق می‌کند که کلیسا باید تکان بخورد، واری‌سازی شود، تصفیه گردد و از نو ساخته شود. نمی‌توان فقط یک بار آن را نوسازی کرد. حیات کلیسا باید حیاتی همراه با نوسازی مداوم باشد زیرا آنجا کلیسای گناهکاران است یعنی کلیسایی است که پیوسته در اجرای رسالت و الایش ناکام مانده است.

در بخش دوم کتاب نویسنده تلاش می‌کند فهرستی از اعتقادات اصلی پروتستان‌ها را عرضه کند. او در این قسمت مفهوم "قیض" را به‌عنوان محوری‌ترین بحث در اعتقادات پروتستان بررسی و نسبت مفهوم ایمان با آن را بیان می‌کند. و در فصول بعدی مواردی مثل نگاه پروتستان‌ها به کتاب مقدس و روحانیت را مطرح می‌کند.

آخرین بخش کتاب با عنوان "نگرانی‌های موجود پروتستان‌ها" به بررسی نسبت پروتستان‌ها و کاتولیک‌ها و مشکلات و مسائلی که آیین پروتستان با آنها در چالش است اختصاص دارد.

نویسنده در اوایل این بخش تصریح می‌کند: "چه بخواهیم و چه نخواهیم سرنوشت آیین پروتستان به سرنوشت آیین کاتولیک رومی گره خورده است." وی سپس در ادامه تصور قالب و مرسوم کاتولیک‌ها و پروتستان‌ها از یکدیگر را مطرح می‌کند و می‌افزاید: "تا زمانی که چنین نگرش‌هایی حاکم باشد، وضع امور خراب‌تر می‌شود. هر طرف تا مدتی دست از فریاد کشیدن برمی‌دارد تا مهمات تازه‌ای گرد آورد."

یکی دیگر از مواردی که نویسنده در این بخش مطرح کرده و آن را پاشنه آشیل پروتستان می‌داند، موضوع مرجعیت است. به گفته وی پروتستان‌ها در برابر این پرسش که "مرجعیت نهایی شما چیست؟" هیچ پاسخ روشن و مشخصی عرضه نمی‌کنند.

اعترافات آگوستین قدیس

مترجم: افسانه نجاتی

ناشر: پیام امروز

سال انتشار: چاپ اول ۱۳۸۲

پس از انتشار نخستین ترجمه فارسی از اعترافات آگوستین در بهار ۱۳۸۰ توسط سایه میثمی، در آبان ماه سال جاری ترجمه دیگری از این اثر مشهور تاریخی توسط افسانه نجاتی به بازار عرضه شد با این تفاوت که میثمی این کتاب را از متن انگلیسی ترجمه کرده است و نجاتی از متن فرانسوی. افسانه نجاتی که سالها پیش از انتشار ترجمه انگلیسی کار ترجمه خویش را به پایان رسانده و بنا به دلایلی امکان انتشار آن فراهم نشده بود، در بیان علت انتشار ترجمه خویش می‌گوید: آنچه مرا بر آن داشت تا پس از سال‌ها تعلل ناشر و چاپ ترجمه دیگری از این اثر بر انتشار ترجمه خویش پافشاری کنم نسبتی است که میان زبان فرانسه - بویژه زبان فرانسوی که ژوزف ترابوکو در ترجمه این اثر از زبان لاتین به فرانسه به کار برده است - و زبان لاتین وجود دارد. زیرا خاستگاه زبان فرانسه زبان لاتین است.

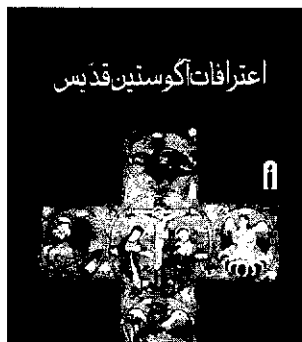
وی درباره تفاوت ترجمه خودش با ترجمه اول می‌گوید: "من متن انگلیسی را ندیدم ولی تصور می‌کنم برخی تفاوت‌ها در دو ترجمه فارسی به تفاوت ترجمه انگلیسی و فرانسوی

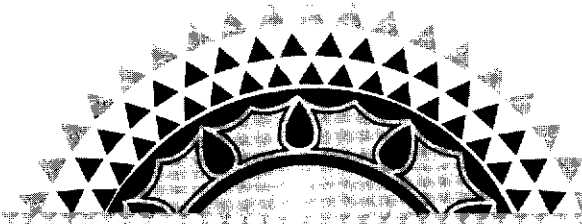
ادیان می‌گوید: "به طور طبیعی هر چه به جوهر ایمانی لایان نزدیکتر می‌شویم تفاهم بیشتر می‌شود و اختلافات کمتر خواهد شد. متونی نظیر اعترافات که جلوه‌های ایمانی لایان را به نمایش می‌گذارند برای جامعه ما هم که دچار ابتلائی هم هست مفید خواهد بود." وی همچنین می‌افزاید: "در هر تاریخ فلسفه و تاریخ ادبیاتی بحثی از کتاب اعترافات به میان آمده و باعث تعجب است که با این قدمت تا حدود دو سال قبل جای آن در زبان فارسی خالی بود."

احسان شریعتی هم درباره اهمیت این کتاب در پیشگفتار می‌نویسد: "هانا آرنه رساله دکترای خود را با عنوان مفهوم عشق نزد آگوستین زیر نظر یاسیرس گذراند و هایدگر بخشی از درس خود پیرامون "پندیلارشناسی دین" در سال ۱۹۲۱ را به اعترافات اختصاص داد و ژان فرانسوا لیونار، متفکر موقعیت و اخلاقیات "پسا مدرن" نیز به آگوستین و گفتار اعترافاتی توجه دارد. گفتنی است که نجاتی هم اکنون دست‌اندرکار ترجمه کتاب پرسولوگیکون نوشته سنت آنسلم است. وی درباره این اثر می‌گوید: "این کتاب هم در ادامه همان خط فکری آگوستین است و رنگ و بوی نیایش دارد ضمن آنکه بحث کلامی گسترده‌ای را هم برای اثبات وجود خدا دارد و بلاهت اثبات وجود خدا را به خوانندگان عرضه می‌کند."

برمی‌گردد. اعترافات که مهم‌ترین اثر فلسفی، عرفانی و ادبی قرون چهارم و پنجم میلادی در ادبیات مسیحی - غربی به‌شمار می‌رود در وهله اول اقرار نویسنده به گناهان و خطاهای خویش است و در وهله دوم شناخت و معرفت او به رحمت پروردگار است و بالاخره در وهله سوم ستایش خلدوند و سپاس از لطف اوست. یعنی مراحل سه‌گانه اقرب به گناه، شهادت به ایمان و اعتراف به جلال پروردگار را به نمایش می‌گذارد.

کتاب از سیزده فصل تشکیل شده که ده فصل نخست آن شرح زندگی و مراحل است که آگوستین در سفر معنوی خویش در جست‌وجوی حقیقت در سر گذرانده است نویسنده در همین بخش به گناهان گذشته خویش در دوران جوانی نیز اعتراف می‌کند و در سه فصل پایانی در مقام حکیمی متاله به بیان اندیشه‌های خویش می‌پردازد. مترجم درباره اهمیت و جایگاه این اثر در گفت‌وگوی بین

مسیحیت‌شناسی مقایسه‌ای

نویسنده: محمدرضا زیبایی‌نژاد

ناشر: سروش

سال انتشار: چاپ اول ۱۳۸۲

کتاب مسیحیت‌شناسی مقایسه‌ای قصد دارد تا همزمان دو تصویر از مسیحیت را ارائه کند، یکی تصویر مسیحیت در فضای مسیحی و متون دینی مسیحیت و دیگری تصویر مسیحیت در منابع اسلامی که مخاطب تصویر اول مسلمانان هستند تا چارچوب‌های کلی اندیشه‌های مسیحی را از نگاه خودشان مشاهده کنند و مخاطب دومی غیرمسلمانان هستند تا مسیحیت را در فضای اندیشه اسلامی بنگرند. اما آنچه از منظر اسلام به خواننده ارائه می‌شود صرفاً نگاه شیعی است و پس از قرآن فقط به منافع روایی شیعی استناد شده است.

نویسنده در مقدمه کتاب تصریح می‌کند: "هرچند پیشینه مباحث تطبیقی بین ادیان در جهان غرب به بیش از یک قرن می‌رسد، طرح چنین مباحثی در جهان اسلام به‌ویژه در عالم تشیع، کم‌سابقه و یا بی‌سابقه است و در قرون اخیر، همت دانشوران مسلمانان صرف تألیف کتب انتقادی شده است."

وی همچنین متذکر این نکته می‌شود که دانشوران ما چنان که بایسته است به آموزه‌های رسمی مسیحی آشنایی ندارند و گه‌گاه تفاسیری نادرست ارائه می‌دهند که البته وی یکی از دلایل آن را ناشی از تبلیغ مسیحیت در ایران توسط مبلغان امریکایی پروتستان می‌داند.

کتاب، حال و هوایی دایره‌المعارف‌گونه دارد. در فصول آغازین به توصیف فضای یهودی‌ای که مسیحیت در آن بروز پیدا کرد می‌پردازد و در این راستا به دوران پیش از ظهور مسیح می‌رود و با ذکر مختصری از انبیای بنی‌اسرائیل سلسله وقایع سیاسی - اجتماعی پیش از ظهور مسیح را با سرعت مرور می‌کند.

نویسنده در ادامه همین مباحث در بخش دیگری از کتاب شخصیت حضرت مریم (س) را محور قرار می‌دهد و آنچه را درباره معراج، تولد و پرستش وی در انجیل‌ها، قرآن و سایر آثار تاریخی (اعم از مورخان مسیحی و مسلمان) بیان شده، ذکر می‌کند و مشابه همین مباحث را در مورد خود حضرت عیسی (ع) و موضوعاتی نظیر مکان ولادت، معجزات عیسی (ع)، مرگ عیسی (ع)، رستاخیز، بازگشت، رجعت اولیه مسیح و موضوع تثلیث و تجسد را در بخش بعدی به میان می‌آورد که البته این دو مورد آخر یعنی تثلیث و تجسد را به طور مجزا در قالب دو بخش انتهایی کتاب مجدداً به تفصیل بررسی می‌کند.

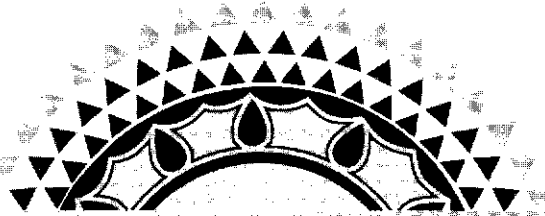
رسولان عیسی (ع) یا به تعبیر قرآن حواریون، شرح حال و چگونگی انجام رسالتشان موضوع بخش دیگری از کتاب هستند.

بخشی از این اثر نیز به شرح موقعیت و شخصیت پولس اختصاص یافته است. همچنین نویسنده در یکی از بخش‌های قابل توجه به کتاب مقدس، عهد قدیم و جدید و انجیل‌ها می‌پردازد و پیرو همین بخش موضوع تحریف در دین مسیح و انگیزه‌ها در زمینه‌های تحریف از نگاه کلیسا، منتقدان مسیحیت و قرآن به تفکیک مطرح شده است.

فرقه‌های مسیحی، انواع کلیساها در جهان مسیحی، شوراها و جهانی کلیسا نیز از جمله موضوعات مطرح شده در کتاب هستند.

اثر فوق را در مجموع می‌توان اثری مقدماتی برای آشنایی با مسیحیت تلقی کرد و هرچند نویسنده از منابع متعددی در تدوین کتاب بهره برده است، در مورد مسیحیت عمده منابع وی بر کلام مسیحی (توماس میشل)، تاریخ تفکر مسیحی (تونی لین)، سرگذشت مسیحیت در دنیای قدیم (اول کرنر)، تحقیقی در دین مسیح (آشتیانی) و دایره‌المعارف بستانی (پطرس بستانی) استوار بوده است.

مجموعه ادیان و آیینهای کهن

موسوعه الادیان و المعتقدات القدیمه
تألیف: سعدون محمود الساموک و عبدالرزاق رحیم
صلال الموحی
ناشر: دارالمناهج، اردن
تاریخ انتشار: ۲۰۰۲
۳۱۱ صفحه جلد اول و ۳۸۰ صفحه جلد دوم،

چاپ اول

تاکنون مجموعه ها و دایره المعارف های
گوناگونی در خصوص معرفی ادیان و مذاهب

نگاشته و منتشر شده است. کتاب

حاضر یکی از این مجموعه هاست

که بنازگی در دو جلد منتشر شده

است. جلد اول این کتاب که به

بررسی مباحث عقیدتی ادیان

اختصاص دارد به وسیله دکتر

سعدون محمود الساموک، استاد

سابق ادیان در دانشگاه بغداد، تألیف

شده است و جلد دوم آن که به

مباحث شریعت و احکام فقهی

ادیان نظر دارد، تألیف عبدالرزاق

رحیم صلال الموحی است.

همان گونه که در مقدمه کتاب

آمده است، دامنه مطالب این کتاب

بررسی اعتقادات و شریعت در تمام

ادیان و تمدن های قبل از اسلام

است. در هر یک از دو جلد ابتدا به

ادیان و تمدن های قدیم و کهن

توجه شده است که خود به دو

بخش تمدن ها و ادیان از میان

رفته (همچون ادیان و تمدن های

مصر، بابل، یونان و روم) و ادیان

زنده تقسیم می شود. این ادیان در

تقسیم بندی مؤلف به ادیان فارسی

ایرانی، هندی، چینی و ژاپنی دسته بندی شده.

در ادیان ایرانی ابتدا به آیین زردشت به عنوان

دین یکتاپرستی توجه شده و سپس تحت عنوان

آیین های دوگانه پرستی از آیین های مانی، مزدک،

دیصانی و مارکیون سخن به میان آمده است. در

ادیان هند نیز به هندو، جین و بودا و سپس

مکاتب اصلاح گرایانه ای همچون سیک و دیاندا

و در آیین های چینی به کنفوسیوس و تائو اشاره

می شود و بالاخره از دین شینتو به عنوان دین

کهن سرزمین ژاپن یاد شده است. پس از ادیان

کهن، نوبت به بررسی ادیان آسمانی پیش از

اسلام و به طور مشخص یهودیت، صابئه و
مسیحیت رسیده است که در جلد نخست به
بررسی تفصیلی اعتقادات و مقدسات هر یک از
ادیان و در جلد دوم، در بخش اول به شریعت و
احکام فقهی ادیان به طور کلی و در بخش دوم به
احکام ازدواج در ادیان و در بخش سوم به طلاق
در ادیان، توجه شده است.

نویسندگان این دو جلد وعده کرده اند که در

آینده جلد سوم این کتاب را که به اسلام اختصاص

خواهد یافت، تألیف و منتشر کنند.

حقوق بشر در ادیان آسمانی

حقوق الانسان فی الادیان السماویه

تألیف: عبدالرزاق رحیم صلال الموحی

ناشر: دارالمناهج، اردن

تاریخ انتشار: ۲۰۰۲

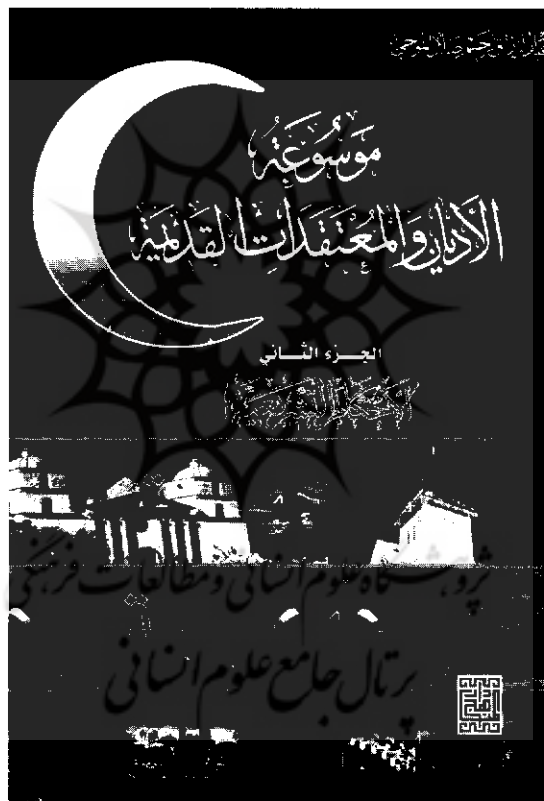
۲۹۲ صفحه، چاپ اول

یکی از مباحث مورد توجه در دوران معاصر بحث
حقوق بشر است که معرکه آرا شده و بر سر آن جنگ
و نزاع ها در گرفته است. مؤلف این کتاب در اثری
درخور و کم نظیر به این مبحث از دیدگاه ادیان پرداخته
و کوشش های ادیان را در جهت تبیین حقوق پیروان
خود مورد کنکاش قرار داده است. چه اینکه اگر
شناخت ادیان و اعتقادات آنان مورد تأکید و قبول
قرار گرفته و قدم اول در راه گفت و گو و همزیستی و
در امان ماندن از لغزش ها و آسیب ها شناخته شده
است، قطعاً یکی از مباحث کلیدی و مهم در این
مسیر، شناخت دیدگاه ادیان مختلف در خصوص
حقوق بشر، اعم از حقوق پیروان آن دین و دیگر
انسانهاست.

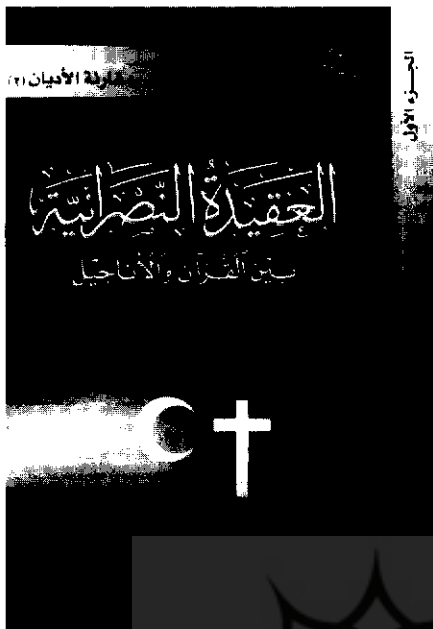
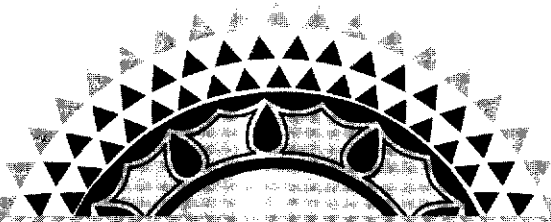
عبدالرزاق صلال در این کتاب تلاش کرده تا
نشان دهد ادیان همواره مدافع اصلی حقوق بشر
بوده اند؛ چه ادیان آسمانی که از پیدایش با چنین
فلسفه و نگاهی پدید آمده اند و چه دیگر ادیان و
تمدن ها که آنها نیز حناقل مدافع حقوق پیروان خود
بوده اند و نتیجه گرفته که در هر دینی و اعتقادی
انسانها دارای حقوقی بوده و هستند. البته روشن
است که مؤلف به عنوان یک مسلمان توجه ویژه ای
به موضوع اسلام در خصوص حقوق بشر داشته و در
بررسی حقوق بشر از دیدگاه دیگر ادیان بویژه یهودیت
و مسیحیت، به نقد و انتقاد از موضع آنان نیز پرداخته
است.

مؤلف مباحث این کتاب را در پنج فصل تنظیم
کرده است:

عنوان فصل نخست، "حقوق بشر در ادیان و
اعتقادات قدیم" است که در بخش اول آن به اعتقادات
و تمدن های کهن و از میان رفته همچون تمدن های
بین النهرین، مصر، یونان و روم، توجه شده و در
بخش دوم حقوق بشر در دیگر ادیان و تمدن های
کهن و زنده همچون تمدن و دیانت های هند، تمدن

نکته قابل ذکر این است که دکتر سعدون
الساموک، نویسنده جلد اول این مجموعه، سالها
قبل در کاری مشترک با دکتر رشدی علیان که
وی نیز استاد ادیان تطبیقی در دانشگاه بغداد
بوده است، کتابی نگاشته که در سال ۱۹۷۶
میلادی توسط دانشگاه بغداد با نام الادیان، دراسه
تاریخیه مقارنه؛ القسم الاول، الدیانات القدیمه،
منتشر شده است. به نظر می رسد جلد اول کتاب
معرفی شده، به استثنای فصل آخر که به
مسیحیت می پردازد و ارتباط چندانی هم با عنوان
کتاب ندارد، عیناً همان کتاب منتشر شده در

عقیده مسیحیت در ترازوی قرآن و اناجیل

العقيدة النصرانية بين القرآن و الانجيل

تأليف: حسن الباش

ناشر: دار قتيبيه، دمشق

تاريخ انتشار: ٢٠٠١

٣٢٠ صفحه جلد اول و ٢٩١ صفحه جلد دوم، چاپ اول

کتاب عقیده مسیحیت در ترازوی قرآن و اناجیل، دومین تألیف از دکتر حسن الباش در موضوع مقارنه بین ادیان است که در دو مجلد انتشار یافته است. مؤلف که در مطالعه تطبیقی ادیان، روش مقارنه متون را برگزیده، پیش از این و در تألیف نخست خود (قرآن و تورات)، به عنوان پژوهشگری مسلمان به بحثی مقارن میان قرآن و تورات دست زده که با توجه به حضور پررنگ عنصر تشریح در آیین یهود و اسلام چنین مقایسه‌ای میسر و در دسترس بوده است. ولی این مقارنه میان اسلام و مسیحیت دشوارتر و پیچیده‌تر می‌نماید چراکه انجیل با همه اختلاف روایاتش، از عنصر تشریح به گونه‌ای که در تورات و قرآن یافت می‌شود، برخوردار نیست.

به گفته مؤلف، این کتاب پژوهشی است در خصوص سیر تحول مسیحیت و عقاید آن از ولادت عیسی مسیح تا زمان حاضر که با استمداد از قرآن کریم به کنکاش تاریخ و مقارنه میان اسلام و مسیحیت می‌پردازد. هدف از این تألیف بیان تفاوت میان مسیحیت شرق و مسیحیت غرب است؛ تفاوتی که از خلال آن می‌توان به بازگشت به تعالیم واقعی مسیح علیه‌السلام امیدوار بود.

مؤلف، کتاب خود را به چهار بخش اساسی تقسیم کرده است: بخش اول به مباحث تاریخی اختصاص یافته و در بخش دوم مباحث اعتقادی مطرح شده است. در بخش سوم عبادات و معاملات محور اساسی بوده و بخش چهارم مسیحیان امروز را مورد توجه قرار داده است.

مهمترین مباحثی که در بخش نخست مطرح شده عبارت است از: جغرافیای سیاسی - اجتماعی و دینی فلسطین در زمان ولادت عیسی مسیح، شخصیت زکریا، یحیی، مریم و عیسی مسیح، دوره پس از عیسی مسیح و رسولان و کلیساهای اولیه، اناجیل و صاحبان آنها، انشعاب و تقسیم کلیسا و مسیحیان و بررسی مفاهیمی همچون اهل کتاب، نصرانیت و مسیحیت. در بخش دوم به بررسی مفهوم خداوند و نبوت و ماوراءالطبیعه بیشترین توجه مبذول شده و در بخش سوم نیز عبادات رایج در زمان عیسی، نماز، روزه و حج، اعتراف‌گیری، ازدواج، طهارت و نجاست، محرّمات عهد قدیم، حقوق و جایگاه زن، مجازات اعدام، برده‌داری و دیگر مباحث فقهی و حقوقی با مطالعه تطبیقی میان قرآن و اناجیل بررسی شده است و بالاخره در پایان با نگاهی به پروتستانیزم و درهم شکسته شدن ساختار مسیحیت سنتی، به نمونه‌هایی از گفت‌وگوی میان ادیان و همایش‌های کلیسا، در راستای به‌روز کردن قوانین خود، اشاره شده است.

چین و دین زرتشت مورد بررسی قرار گرفته است. فصل دوم در هفت مبحث به بررسی ابعاد حقوق بشر در شریعت یهود اختصاص دارد و در فصل سوم در نه بخش به مباحث مختلف حقوق بشر در اناجیل و مسیحیت پرداخته شده است؛ مباحثی همچون حقوق و کرامت انسان‌ها در موعظه‌های مسیح، حقوق بشر و آزادی در انجیل، حقوق بشر در قرون وسطی، مساوات در میان مسیحیان، حقوق زن در مسیحیت و...

فصل چهارم کتاب، به حقوق بشر در اسلام اختصاص دارد و مطالب آن به سه بخش تقسیم شده: در بخش اول به مباحث زیربنایی و مفهومی توجه شده است. تعریف حق، انواع حقوق و محدودیت‌های آن برخی از این مباحث است. مؤلف در بخش دوم این فصل، چهار رکن حقوق بشر در اسلام را به این ترتیب تبیین کرده است: آزادی در اسلام، حق در اسلام، عدالت در اسلام و اخلاق در اسلام و در بخش سوم این فصل به بحث مساوات در اسلام به طور ویژه و مستقل توجه کرده است.

فصل پنجم نیز با عنوان "حقوق بشر در قانون بین‌الملل و اسلام"، به بررسی و مقایسه حقوق بشر در اسلام و قوانین و بیانه‌های بین‌المللی می‌پردازد. در این فصل ابتدا قوانین و بیانه‌های بین‌المللی و به طور مشخص بیانه حقوق بشر فرانسه و اعلامیه جهانی حقوق بشر صادره سازمان ملل متحد، مورد توجه قرار گرفته و سپس به عنوان آخرین بخش این فصل و پایان کتاب، متن هشت بیانه و اعلامیه که در مجامع و نشست‌های مختلف در دو دهه اخیر در خصوص حقوق بشر در اسلام منتشر شده، ذکر گردیده است.

